XIX A. MENAS

ROMANTIZMAS, REALIZMAS IR IMPRESIONIZMAS

EKLEKTIKA ARCHITEKTŪROJE

Romantizmas dailėje

Dailininkai romantikai ima propaguoti kūrybos laisvę, individualizmą, kai kurie jų ieško temų ir siužetų praeities dailėje.

Vaizduoja didingas, dažnai dramatiškas asmenybes bei stengiasi kuo vaizdingiau perteikti jų emocijas.

Nesvetimas mistiškumas, patetika (gr. pathetikos - jausmingas). Dailininkai ypač pamėgo tapyti portretus, temines kompozicijas. Būta ir išskirtinų tendencijų.

Pavyzdžiui, dailininkams vokiečiams būdinga panteistinės tendencijos *(iš graikų k. Πάν 'viskas' + θεός 'Dievas', egzistuoja tik vienas būties pradmuo: beasmenis Dievas ...)*, melancholija.

Religines patriarchalines idėjas propagavo nazariečiai.

XIX a. vidurio romantizmui buvo artima vokiečių saloninė dailė.

Didžiosios Britanijos romantikai sukūrė svajingos nuotaikos, fantastiškų vizijų ir gamtos vaizdų, artimai susijusių su žmogumi, darbus.

ANTIKINIS MENAS IR ROMANTIZMAS

Jausmų perteikimas antikinėje skulptūroje

Pjovėja. K. Ruseckas 1844

Vaizduoja didingas, dažnai dramatiškas asmenybes bei stengiasi kuo vaizdingiau perteikti jų emocijas.

Antikos menas Adriano laikais

Dailininkai ypač pamėgo tapyti portretus, ***temines kompozicijas*** (romantizmas).

Adrianas buvo plačių pažiūrų ir romantiškas, jį traukė Rytai, todėl imperijos Rytus jis apkeliavo net keletą kartų.

Svarbiausi imperatoriaus Adriano pastatyti Antikos objektai buvo Atėnuose iškilęs ‘Adriano miestas’ ir Dzeuso Olimpiečio statula, kuri ilgai stovėjo nepabaigta, kol Adrianas ją baigė statyti.

Romantizmas Europoje dominavo XIX amžiaus pirmoje pusėje.

Ši meno kryptis formavosi prieštaravimų draskomoje neoklasicizmo

epochoje, kuri garbino senovę ir propagavo grįžimą į laukinę gamtą.

Romantizmui būdinga sąlygiškos situacijos, groteskas, simboliai, fantastika.

Romantizmas neatsiejamas nuo to meto politinio bei socialinio konteksto.

Filosofinės romantikų pažiūros daugiausia pagrįstos subjektyviojo

idealizmo koncepcija. Romantikai įtvirtino istorizmo principą, poetizavo asmenybę.

K. D.Frydrichas, Terneris, Goja, Žeriko, Delakrua, Engras laikomi didžiaisiais romantizmo epochos tapytojais, o A.Deverija, Giustavas Dorė - garsiausiais grafikais romantikais.

Romantizmas, padėjęs pagrindus naujajai meno kultūrai, greičiau buvo ne meno srovė, o dvasinė būsena.

F.GOJA

F.GOJA

Kasparas Davidas Frydrichas

Keliautojas virš ūkanų jūros

Kasparas Davidas Frydrichas

Vienuolis virš jūros

Viljamas Terneris

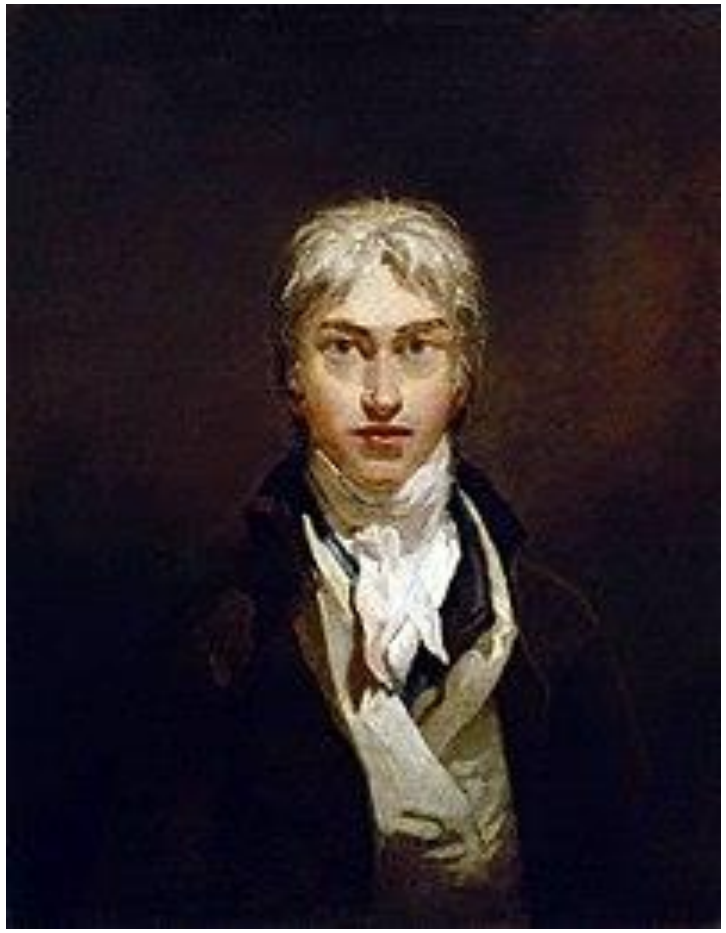

Žvejas jūroje

DELAKRUA

Dantė ir Vergilijus pragare

REALIZMAS

Šis terminas meno istorijoje naudojamas dažniausiai dviem prasmėmis.

Pirma, plačiąja prasme realizmas, tai vaizduojamosios dailės tendencija, tikroviškas vaizdavimo būdas. Jis pagrįstas natūros studijomis, siekiu objektyviai perteikti daiktų formas, proporcijas, faktūras, spalvas.

Realizmas pasireiškė įvairiose epochose ir stiliuose: Antikoje, Renesanse, Baroke, Klasicizme.

Dažnai realizmo principais rėmėsi dailininkai, nepaisę vyraujančių stilistinių sąlyginumų (pvz., Karavadžas, Velaskezas, broliai Lenenai, J.B.S. Šardenas).

Antroji šio termino prasmė – 19 a. II pusės vaizduojamosios dailės ir literatūros kryptis.

Buvo priešintasi akademizmo idealizmui ir romantizmo subjektyvizmui. Neigtas grožio siekis, kūrybos tikslu skelbta tiesa bei pažanga, domėtasi realia tikrove. Tokiu būdu pakito estetinių vertybių ir žanrų hierarchija.

REALIZMAS

Priešintasi akademizmo idealizmui ir romantizmo subjektyvizmui.

Neigtas grožio siekis, estetinių vertybių ir žanrų hierarchija, kūrybos tikslu skelbta tiesa bei pažanga, domėtasi realia tikrove.

Dailininkai pamėgo buitinį žanrą, peizažą, portretą, atsigręžė į kasdienes dabarties gyvenimo temas bei motyvus, ėmė vaizduoti naujus herojus (valstiečius, darbininkus), gilintis į visuomenines problemas, socialinius prieštaravimus.

Realizmas ryškiausiai pasireiškė tapyboje, menkiau grafikoje ir skulptūroje.

Romėnų portretams nuo pat pradžių būdingas individualizuotas, ***realistiškas žmogaus vaizdavimas***

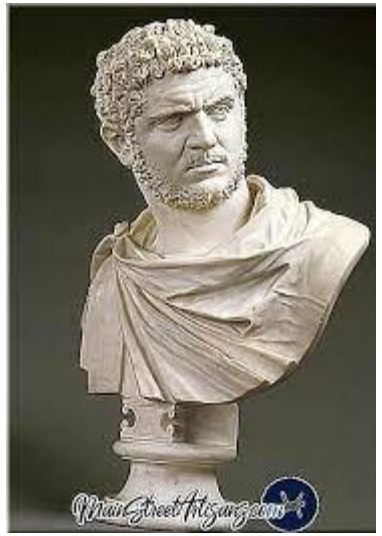

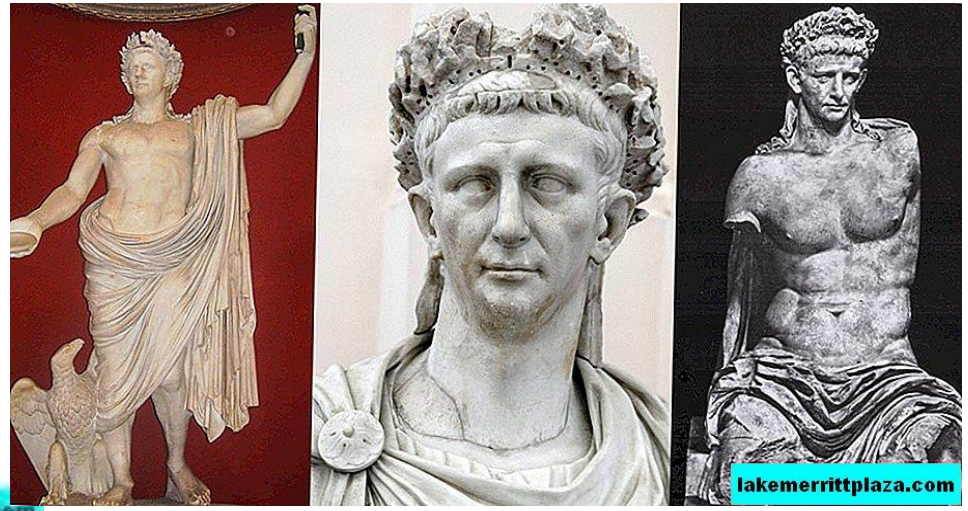

Realizmas antikoje ir XIX a. lietuvių dailėje

ANTIKOS MENAS

Realizmas antikoje ir XIX a. lietuvių dailėje

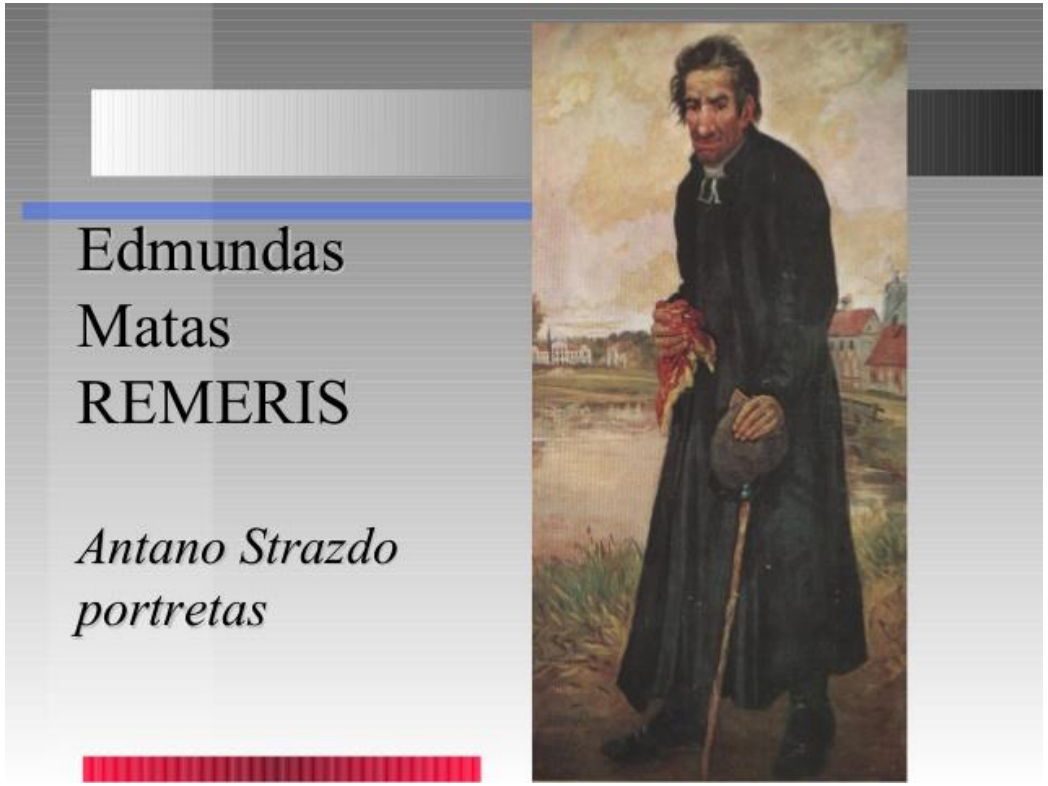

IMPRESIONIZMAS

Impresionizmas pirmiausia susiformavo prancūzų tapyboje 1874 m.

Pirmą kartą kritiko Louis Leoy pavartotas žodis „impresionizmas“ turėjo priešiškai apibūdinti dailininkų, kurių kūryba buvo tikras išpuolis prieš tradicijas, darbus.

Tačiau netrukus šį terminą perėmė tie patys dailininkai, nes jis gerai apibūdino naujoviškos kūrybos esmę***: siekį laisvesniais potėpiais, šviesesniais bei ryškesniais atspalviais sukelti spalvos, šviesos ir judėjimo jausmą, kitaip sakant, išreikšti tam tikrus jausminius įspūdžius.***

IMPRESIONISTAI

Impresionistai paliko dirbtuves ir išėjo į gamtą – *tapyti gryname ore, kur galėjo „pagauti“ natūralaus gyvenimo akimirkas ir užfiksuoti jų pojūtį. Jų technikai būdingi žaismingi ir, palyginti, smulkūs potėpiai, atvira kompozicija, judesys, nutolimas nuo tradicinės perspektyvos ir kompozicijos.*

Žymiausi impresionizmo atstovai: Klodas Monė (1840–1926), Polis Sezanas (1839–1906), Edgaras Dega (1834–1917), Kamilis Pisaro (1830–1903), Pjeras Ogiustas Renuaras (1841–1919), Alfredas Sislėjus (1839–1899) ir kt.

Antikos kultūra ir impresionistai

Flavijų laikų moterų portretai pasižymi įmantriomis šukuosenomis, kurios kalamos marmure su giliomis įrėžomis ir ***šitaip sukuriamas šviesos ir šešėlių efektas.***

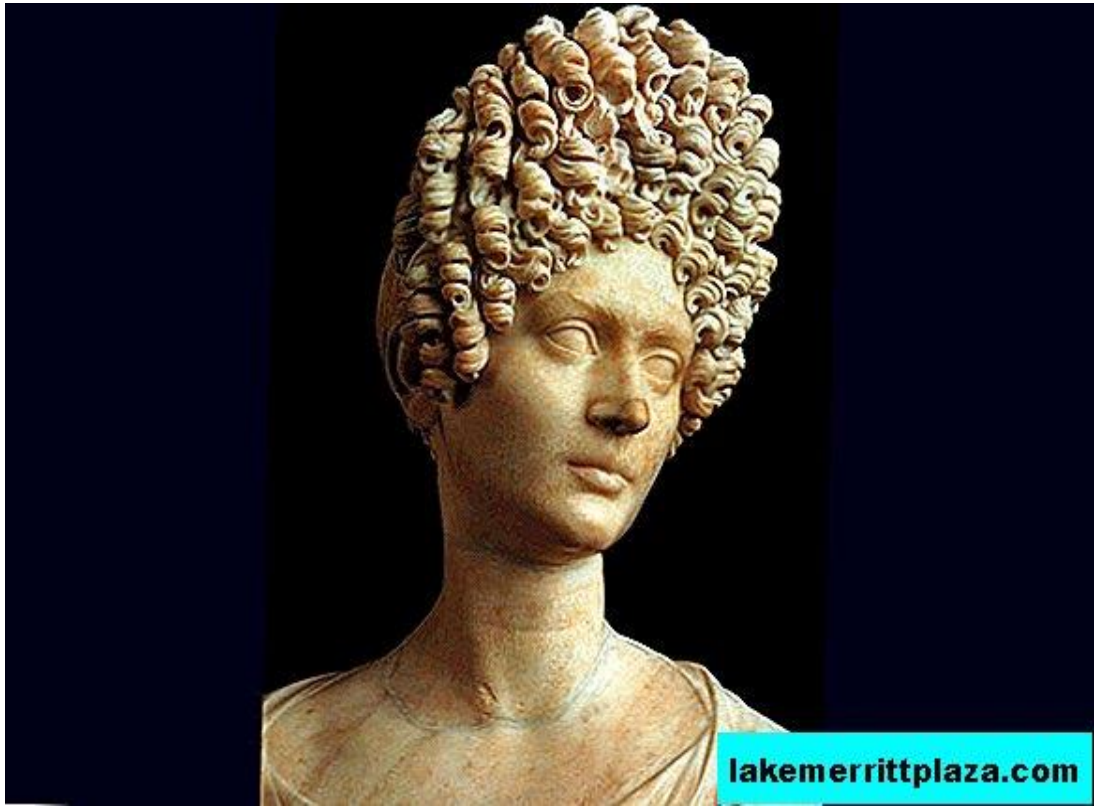

Impresionistų (ir antikos menininkų) siekis laisvesniais potėpiais, šviesesniais bei ryškesniais atspalviais sukelti spalvos, šviesos ir judėjimo jausmą, kitaip sakant, išreikšti tam tikrus jausminius įspūdžius

Ogiustas Rodenas „Mąstytojas“

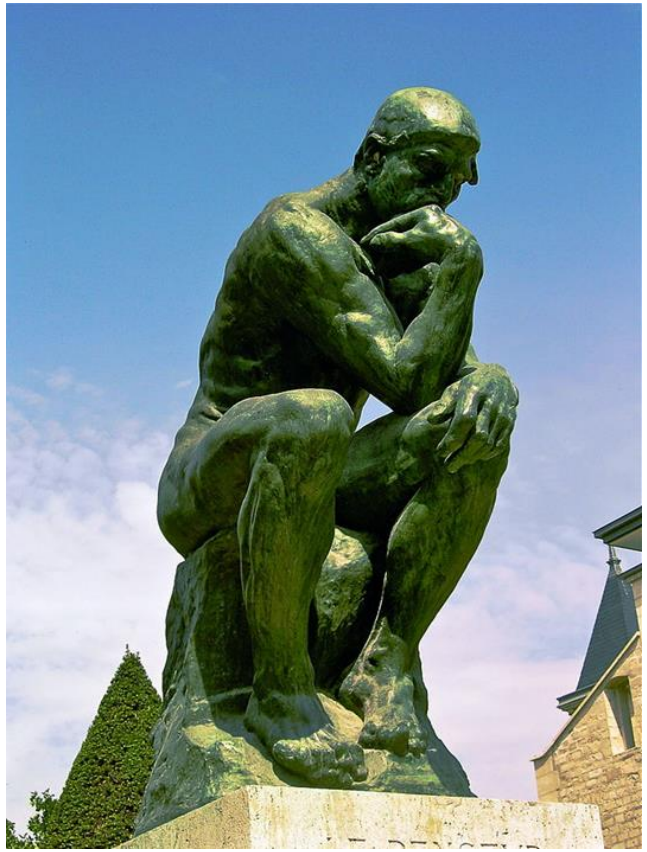

Klodas Monė. „Įspūdis. Saulėtekis“.

Edvardas Munkas. „Šauksmas“

Ogiustas Renuaras, „Šokis Monmartro Mulen de la Galete“, 1876

EKLEKTIKA ARCHITEKTŪROJE

Eklektiškas stilius (iš graikų ekiektikos - geba rinktis, renkasi) - nevienalyčių meno elementų derinys;

XIX a. Antrosios pusės architektūroje. išsiplėtė tendencija plačiai naudoti įvairių praeities stilių formas, pradedant romanine ir baigiant baroko stiliumi.

Atsirado tokiu būdu *eklektiškas stilius* be kita ko, jis įvykdė pagrindinį visuomenės reikalavimą XIX amžiaus pabaigoje, kuris buvo siekis maksimalaus, net demonstratyvaus viešųjų pastatų spindesio, kuriame imitacijos, sodrios tinko dekoracijos ir kitos dekoratyvinės formos pradeda vyrauti prieš klasikines statybines medžiagas ir interjero sprendimo būdus.

Eklektikos elementai pastebimi, pavyzdžiui, vėlyvajame senovės romėnų mene, kuris sujungė formas, pasiskolintas iš Graikijos, Egipto, Vakarų Azijos meno ir kt.

Bolonijos mokyklos atstovai gravitavo eklektikos link, manydami, kad jie gali pasiekti tobulumą derindami geriausius, jų nuomone, didžiųjų Renesanso meistrų kūrybos puses.

EKLEKTIKOS STILIUS

Romėnų vėlyvoji architektūra

Romėnai buvo puikūs inžinieriai ir statybininkai.

Jie išrado ir pritaikė arką kaip pagrindinį pastatą laikančios konstrukcijos elementą.

Arkų pagalba jie sugebėjo pasiekti iki tol nežinomą pastato vidaus erdvę, pastatyti didžiulius amfiteatrus, nutiesti ilgus akvedukus, aprūpinusius miestus vandeniu.

Pompėjos ir Herkulanumo (Ercolano) griuvėsiai geriausiai atskleidžia imperijos laikotarpio romėniško miesto struktūrą.

Pačioje sostinėje garsiausi šio laikotarpio pastatai yra Koliziejus ir Panteonas, o įvairūs pavieniai statiniai yra išsibarstę visoje Italijoje, nuo Aostos slėnio iki Sicilijos.

Romėnų vėlyvoji architektūra

L. van Bethovenas ,,Likimo“ simfonija. Grafinė partitūra

https://www.youtube.com/watch?v=9YdnGKa_Nuw